

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ш О Д У Н А В К А

Бр. 49.

Београдъ 3. Децембра.

1848.

П Л А Ч Ъ

НАДЪ ПРАХОМЪ С. МИЛУТИНОВИЊА.

Овдѣ лежи, ахъ свемоћный Боже!
 Надъ Омирма србскимъ србскій Омиръ?
 Леле, душо! ерѣ не стиг'о г' жива...?
 Лупни, вило, свиниѣ о землю трупомъ!
 Счунай перчинъ, а изгреби лице!
 Охъ пропишти, да с' и звѣзде стресну!..
 Наплака се и виспреный Нѣгошъ,
 И тко слушну, гласъ му не угушну! —
 Ал' исплакат' ни сва Славенштина,
 Ни садъ, увѣкъ, Чубра, неће нигда. —

Дичанъ бы; и остаде вѣчно!
 Дѣломъ, умомъ, србо-славскимъ свойствомъ,
 Зи'о си, Чубро, увѣчити себе!
 Но јошъ мало, да с' одржа снагомъ,
 Много више угодио б' Србству. —
 Устай, па да видишъ дивну згуду,
 Како съ тутњомъ топа преко зуи,
 Јошъ да знадешъ, съ оне стране, зашто —,
 Садъ бы твоє ужглобио кости,
 Нит' бы счека' обштегъ суда данакъ! —

Ой, вѣкъ старый помлади се новимъ!
 Свудъ еднакостъ, братство и слобода. —
 Та ванъ само, да испѣвашъ чуда,
 Каква спѣват' ниси с' скоро над'о —,
 А ни вѣшто, к'о што садъ бы, нигда...!
 Лица низека, проста и висока,
 Сѣћаю се и витештва твои,
 Чакъ одъ Крайне, Ключа Срезскогъ
 Гласъ ми мозгу самъ се с'обшти —,
 Зашт' и данасъ не доживи роду...?

„Земля вси, у землю ћешъ поћи,
 А изъ землѣ, кадъ мой гласъ затруби,
 Предъ судиштемъ тадъ изић'ешъ
 мониѣ!“

„Бож'я рѣчь е, изићнит' се неда —,
 Постояна свѣту оста свагда —:
 Ерѣ што ѿ реко, нѣ већъ пореко —,
 Па и свакиј извршат' в мора,
 Нит' се врцвут' преко ове када. —
 Но знашъ што е, не стигло родъ горе,
 Сложно съ мачемъ, нек' изради болѣ..!“

Страшанъ одзвѣвъ, ал' искуствомъ створенъ,
 Нит' му Србство противит' се може. —
 Мы свагдашњомъ усрдности, вило,
 Поклон'мо се нѣму садъ и ванѣкъ!
 А поврат' га ко ће роду нигда?
 Вѣковима многимъ, или нигда! —
 Па и сузу изли, топлу жертву,
 Надъ олтаромъ посвећеногъ Музомъ,
 У Срб'янки, неумрлогъ Чубра,
 И надъ србскимъ Омирма Омира!!!

Ђ. Срднѣъ.

СРБСКА НАРОДНА ПРИПОВѢДКА.

У едногъ отца кодъ три сына десно
 око смѣ се, а лѣво плаче, сузи.

(Конаць.)

Господаръ рекне: „Добро, кадъ е тако,
 я ћу ти дати златногъ могъ коня, ако ми златну
 дѣвойку у колѣвци добавишъ, коя јошъ ни сун-
 ца ни мѣсеца видила нѣ, да јој лице не потав-
 ни.“ А овај сулудый рекне: „Ја ћу ти добави-
 ти златну дѣвойку, ал' ты мени морашъ дати

златногъ коня твогъ, на комъ ѱу я ту дѣвойку
www.потражити, и теби е донети. А златна дѣвойка
текъ на златномъ коню доликуе.“

Господарь: „А чимъ ты стоишь добарь,
да ѱешъ ты опеть къ мени доѱи.“

Сулудый: „Ево, я ти се видоми очиньимъ за-
клинѣмъ, да ѱу ти опеть доѱи, па или коня до-
вести, ако не наѱемъ дѣвойку, или дѣвойку, ако
е наѱемъ, за коня дати.“

Пристане на то господарь, даде му коня
златногъ, заузда га овай златномъ уздицомъ и
онъ изиѱе на полъ предъ лисицу. А лисица едва
га чека да види шта е.

Лисица: „Но еси ли добио коня? Сулу-
дый: „Есамъ, ал' да му добавимъ златну дѣвойку
у колѣвци, коя юшь ни сунца ни мѣсеца види-
ла нѣ, да юй лице не потавни. Него ако знашь
што е неволя и добри прѣатели у свѣту, казуй
има ли гдѣ и знашь ли ты за такую дѣвойку?“

Лисица вели: „Знамъ я гдѣ е та дѣвойка, нег'
айд' за мноми.“ Айд' онъ за нѣомъ, доѱу до е-
дне велике пештере. Садъ лисица рекне: „Овдѣ
е дѣвойка. Ты ѱешъ иѱи садъ у ову пештеру
дубоко у землю. Проѱиѱешъ 12 стража као и
преѱаниѱ. У послѣднѣй соби у златной колѣв-
ци лежи златна дѣвойка. Кодъ дѣвойке стои
одно велико страшило, кое виче: не! — не! —
не! — Но ты се ништа небой, оно никомъ
ништа учинити не може, само га е зла мати по-
ставила кодъ свое кѱери, да юй нико присту-
пити не бы смео, да е не одведе. И дѣвойка
едва чека да се зла материногъ избави и осло-
боди. Кадъ поѱещъ съ дѣвойкомъ у колѣвци
натрагъ, а ты свака врата за собомъ лупи да се
затворе, да неможе стража изиѱи у потеру за
тобомъ.“ Онъ тако и учини. Проѱе све стра-
же, уѱе у собу послѣдню, и у соби дѣвойка се
у златной колѣвци люля, и до колѣвке стои
одно велико страшило, кое виче: не! — не! —
не! — Ал' онъ то и не слуша. Узме колѣвку
у руке, сѣдне съ колѣвкомъ на коня, и поѱе па
лупи съ врати, и врата се затворе, одъ првы до
последнѣхъ, и излети съ дѣвойкомъ у колѣвци
предъ лисицу. Лисица га едва дочека.

Садъ му рекне лисица: „Ел' да ти е жао
тако лѣпу дѣвойку дати за тогъ златногъ коня?
а другоячѣ неѱешъ моѱи коня добити, еръ си
се заклео очиньимъ видоми. Ал' айд' да я про-
бамъ бы л' я могла быти златна дѣвойка. Скочи
тамо амо, и створи се у златну дѣвойку, све е

дѣвойчко у нѣ, само су юй очи наликъ на ли-
сичѣ быле. Метне е онъ у златну колѣвку. А
дѣвойку праву остави кодъ едногъ дрвета, да
златногъ коня чува. Оде, однесе златну колѣв-
ку, и у колѣвци лисицу дѣвойку. Преда е го-
сподару златногъ коня, и разрѣши заклетву очинь-
нѣгъ вида. И врати се къ коню и дѣвойци.
Садъ онай истый господарь златногъ коня пунъ,
радости, што е добио златну дѣвойку, скупи сву
свою господу, направи часть велику да юй части,
и покаже юмъ, шта е онъ добио за златногъ ко-
ня свога. Гости прегледаюѱи дѣвойку, еданъ се
загледа, и рекне: „Све е дѣвойчко, и врло е
лѣпа, али су юй очи наликъ на лисичѣ.“ Чимъ
овай то изрече, а лисица скочи, па бѣж'. Го-
сподарь и гости расрде се, што е онай реко о-
чи лисичѣ, и погубе га.

Лисица дотрчи къ сулудомъ па айд' далъ,
да даду коня златногъ за златну ябуку. Доѱу
до мѣста. Ту опеть лисица рекне: „Е видишь,
садъ си задобио златну дѣвойку. Ал' узъ злат-
ну дѣвойку и конь златанъ доликуе. Ел' да ти
е жао дати златна коня?“

Сулудый: „Есть лисо! те како ми е жао,
ал' опеть волимъ да ми отаць не плаче.“ Ли-
сица: „А дед' да я пробамъ, бы л' я могла быти
златанъ конь.“ Скочи тамо амо, и створи се у
златногъ коня, само юй е репъ лисичѣ. Па
рекне: „Садъ води ме нек' ти даду златну ябу-
ку, а я знамъ кадъ ѱу ти доѱи.“

Одведе овай коня лисицу, преда га госпо-
дару златне ябуке, и добие златну ябуку. Садъ
се господарь златне ябуке обрадуе, што е тако
лѣпа коня добио, сазове сву свою господу на
 часть, да юмъ се похвали каквогъ е коня добио.
Стану гости коня прегледати и чудити се како е
лѣпъ, уударедъ еданъ загледа се у репъ, и
рекне: „Све е лѣпо, и све ми се допада, само
бы рек'о да е репъ лисичѣй.“ Чимъ овай то ре-
че, а лисица скочи, па бѣж'. А гости ѱипе на
 онога, што е рек'о репъ лисичѣй, па га погубе.
Лисица доѱе къ сулудомъ и поѱе са златномъ
дѣвойкомъ и конѣмъ и златномъ ябукомъ къ
чокоту.

Садъ опеть рекне лисица: „Е видишь садъ
си задобио и златну ябуку. Ал' златна дѣвойка
безъ златногъ коня, а конь златанъ безъ злат-
не ябуке не доликуе. Ел' да ти е жао дати злат-
ну ябуку.“

Сулудый: „Бств лисо. Ал' морамъ, да добіемъ чокоть, да ми отаць не плаче, я волимъ да ми отаць не плаче нег' све што имадемъ.“

Лисица рекне: „А дед' да я пробамъ, бы л' я могла быти златна ябука.“ Скочи тамо амо и створи се у златну ябуку, па рекне да є однесе и да є даде за чокоть. Однесе онъ златну лисицу-ябуку, и даде є господару чокота, и добіе чокоть и оде.

Господарь одъ радости скупи сву свою господу, направи велику часть, па ће да се похвами какву є златну ябуку добіо. Скупе се гости, почну прегледати ябуку. А еданъ се загледа яко у ню па рече: „Све є лишо и немож' быти лѣпше, само є плодь на форму лисичія глава, а не као друге ябуке?“ Чимъ овай то рече, а лисица скочи, па оде. А ови се склептаю те га убію, што є реко лисичія глава.

Растане се онъ садъ съ лисицомъ и пође кући, собомъ златну дѣвойку, златногъ коня, златну ябуку и чокоть имаюћи. Кадъ онъ стигне на оно раскршће, на комъ се съ браһомъ растао быо, кадъ є одъ куће по чокоть пошао, ал' онъ спази много людій скуплѣны, пође и онъ тамо, да види шта є. Кадъ онъ тамо, ал' нѣгова два брата стое осуђена и хоће їй люди да вѣшаю. Каже онъ дѣвойци, да су то нѣгова браћа, и да бы їй радъ быо искупити. Дѣвойка извади изъ нѣдара силно благо, и онъ браћу злочинце, кои су мыслили люде убіяюћи, палећи и араюћи добити чокоть, искупи. Ови су му завидили были, али немаю кудъ камо. Дођу кући. Сулудый намѣсти чокоть у башти, гдѣ є и быо, чокоть стане вино лити, и очево лѣво око престане плакати, и почне се сміяти. Ябука стане цвѣтати, конь златанъ рзати, дѣвойка пѣвати, милина и красота у двору. Све є весело, све се радує, и напредує.

Бдаредъ пошлѣ отаць сынове, да му донесу съ нѣвѣ три класа жита, да види, каква ће быти година. Кадъ ови у поле дођу до єдногъ бунара, рекну сулудомъ брату, да їймъ воде зайти да се націю. Овай сагне се надъ бунаръ, да їймъ воде зайти, а они га туре у воду, и онъ се удави. Одма престане чокоть лити вино, око очино стане сузати, ябука клоне, конь престане рзати, дѣвойка почне плакати, и све се сневесели. У томъ она иста шантава лисица дође, спусти се у бунаръ, и полако побратима свога

извуче, изрри изъ нѣга воду, и метне га на живу траву и онъ оживи. Чимъ онъ оживи, а лисица се створи у єдну врло лѣпу дѣвойку. Па онда му приповѣди, како є є мати, за то, што є найвѣнегъ нѣногъ душманина одъ смрти избавила была, проклела: „Проклета была, и у лукаву лисицу се створила, те єгуцала на три ноге, дотле, докле годъ свогъ добротвора одъ смрти водене не избавила.“ Па ево самъ те побратиме избавила. Садъ съ Богомъ.“ Она оде на свою страну. А овай сулудый на свою, къ отцу своме, и чимъ онъ у авлію дође, опетъ чокоть почне вино лити, очино око сміяти се, конь златанъ рзати, а дѣвойка златна пѣвати. Каже онъ отцу шта су му браћа у путу учинила, и како га є єдна дѣвойка у клетви избавила и себе клетве опростила. Кадъ ово отаць чує, а онъ она два злочинца отера одъ себе у свѣтъ. А овогъ вѣнча са златномъ дѣвойкомъ, съ коіомъ є дуго у весело и задовольству поживіо.

И ВЕЛИКІЙ И МАЛЫЙ ПОЛЗУЄ ОТЕЧЕСТВУ.

Неиште се превисокой разумъ, нити се траже юначке вредности, да заслужимо кодъ отечества и власти почитанѣ и одличіє. Найсаянія умѣнства, и найбистрій умови нису свагда бывали отечеству найполезніи. Колико служи у држави старѣшина своимъ великимъ умомъ, толико їой исто помаже и занатлія своимъ послованѣмъ: у нѣой є добросаслужна єднако и бритка сабля и трудолюбивый плугъ. Незнанство є само, кое є поставило разлику у начиняу помаганя у друштву. Безпослений домаћинъ презире трудолюбивогъ землѣдѣлца; а безпослений богаташъ не држи полезногъ занатлію ни за што друго, но само за орудіє свога самовольства, и распикуѣства. Ал' отечество, сабираюћи све користи одъ своіу свои сынове, не находи разлике ни у чему другомъ, него само у заслуги и у помаганю свогъ напредка. Дође ли до потребе, а ты онимъ истимъ руками, коима настоишь да обогатишь отечество, морашъ спонасти и мачъ, да га бранишь. Непріятель твога отечества єсу твои собствени. Ты си му самомъ твоіомъ крвлю задужень; єръ ниси роѣень само за себе. Животъ нашъ престає имати свою цѣну одма, како му почне бивати безполезанъ.

Владимиръ Васићъ.

МУДРА ИЗРЕЧЕНІЯ.

Мали недостатци провирую крозь издрпане халъине сиромашка; подъ самуромъ и свиленимъ халъинама гнѣзде се и сакриваю се црни и грдни пороци.

Чувайте се лажљивогъ побожногъ човека; побожностъ нѣгова е покривачъ, коимъ онъ покрива свое пороке; то е шарена артія, коіомъ залѣплюю пукотине одъ зданія.

Болѣ е явно тужити се на обиду, него да е притворно заборавлямо, и да изъ подмукла тражимо освету.

Врло е срећно роћенъ онай, кои уме и може сажинявати умъ съ разсудкомъ, любезностъ съ добротомъ, стрѣпніе съ храбрости.

Све дужности човека заключаваю се у ова два правила: предай се воля Божіой, и чини добро ближнѣму.

Збогъ редкости и скуности злата, люди су позлату измыслили; тако и у моралномъ одношениу люди доброту замѣнюю учтивости, коя на ню налечи; добродѣтель замѣнюю части, коя на ню мириши.

Наука безъ добродѣтели ослѣпљава човека, у мѣсто да га просвѣти.

В. В.

НОВА БАНАТСКО-ГРАНИЧАРСКА

ПѢСМА. *)

Ой Бога вамъ крштени Маџари:
Кралѣвине славенске бойтари **)
Што слушате вы ребеліанте?
Што слушате, у шта се уздате?
Не слушайте вы ваше спаіе,
Кралѣвине наше пуштаіе.
Васъ вараду, да васъ поараду,
Насъ вараду, да насъ овлададу.
Цару прете, да му се освету,
Кралѣвину, нѣму да отведу.
Юшъ и мысле границу да кваре,
Граничаре све да помаџаре.
Макаръ было пуно село гара,
Неће быти Србинъ подъ Маџара.
Нек' се фали, века село пали,
Србинъ за то вишта и не мари;
Већ се труди и одапр'о груди,
Да му србскій башъ войвода суди.

*) Спевана одъ простогъ едногъ граничара.

**) Тако се зову по Маџарској, кои се подъ чобана найму, те їйъ помажу стову чувати.

Вино піе, съ Маџаромъ се біе,
Ни брига му за неволю піе,
Юшъ да знаде Маџарина црна,
Што му прети Хрватина грдна.
Сжожли се Србља и Хрвати
Те Маџари мораю страдати.
Само чекай, докле Бечъ умиру,
Пућ' ће теби ружа на шеширу. *)
Власть е дошла одъ царскога двора,
Да Маџаре терам' преко мора.
Свак' нек' гние и крвцу пролива,
Войводу србску да оснива.

ПОЗИВЪ

На пренумерациу Србско-Далматинскогъ Магазина, XIII. година, кои у себи садржи:

I. Описаніе Округія Дубровачкогъ (Описаніе Далмаціе).

II. Описаніе Краине Босанске.

III. О проповѣданю

1. Важностъ и потреба, да Свештеници народу проповѣдаю.

2. Начинъ проповѣдана.

IV. Обичаи: О уговору сватбе у Рисну.

V. Морално и забавно:

1. Народне кратке приповѣдке.

2. Народне пословице.

3. Народне загонетке.

4. Одгонетке.

5. Нѣколико примѣчанія за народъ.

6. Мудра изреченія.

7. Смѣшљиве досетљивости.

VI. Рецензія найновиј књига: као: Гласника — Наше време — Историја восточно-Славенскогъ богослуженія — Славјанка — Рат за Српски езикъ — Приповѣдке и Зимзеленъ Андрића — Лазарица.

VII. Стихотворенія: 1. Народности Србској. 2. Животъ на овомъ свѣту. 3. Виле у колу. 4. Владики Црногорскомъ. 5. Фердинанду I.

VIII. Лѣтописъ Православне цркве Херцеговачке и Далматинске:

1. Почетакъ долазка Грчки владика у Херцеговину.

2. Старинска писма.

3. Промѣне.

Књига ће изнети преко 12. штампаны табака и кошта 30 кр. ср.

Молимъ, да се г. г. пренумеранти запишу за три године. У Дубровнику.

Георгіе Николаевићъ,
Протопрезвитеръ.

*) Коварда.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Печатано у Правителственој Књигопечатњи у Београду.